

had het streven van de vrome gebroeders De Pinto instemming gevonden en zelfs een Menasséh ben Israël, de groote Amsterdamsche Opperrabbijn, wiens beeltenis wij van Rembrandt's meesterhand bezitten, en die wel de grootste figuur onder de Joden tijdens de 17de eeuw is, had den lof der De Pinto's en hun Rotterdamsche Jeschiba verkondigd. In 1650 gaf hij zijn Spaansch gebedenboek uit, n.l. het eerste deel „*Seder Thofilloth, Machsor de las Oraciones del anno parte primera*”¹⁾ en droeg dit in schoone bewoordingen aan Ishac de Pinto op: „Dedicatoria al Aplissimo y Magnifico Señor El Señor *Ishak de Pinto*”. Het slot hiervan laten wij hier in Hollandsche vertaling volgen:

En als ik nu hierbij, Zeer Edele Heer, den ijver bezie, waarmede uw waardige vader Abraham de Pinto en gij, zijn zoon met hem gevestigd hebt een Medras, tot onderhoud, onderwijs en geleerdheid van zoovele jongelieden van weinig geldelijk vermogen, twaalf (naar 't getal van Israël's stammen) onder uw hoede neemt en oplettend overwegende den velen bijstand, dien gij bewijst aan zulk een Medras en hoe gij op zoo jeugdigen leeftijd de wereldsche genoegens en tijdverdrijven nalatende, uw Edelheid geheel hebt toegelegd op de beoefening der Heilige Wet, heb ik besloten, om aan Uw Edelheid op te dragen en toe te wijden dit gansche werk van de vier boeken met de aantekeningen, om daarbij mijn dank te betuigen voor den zoo loffelijken ijver, daar wij in ons ambt niet slechts de ondeugden moeten bestrijden en bestraffen, maar wij ook evenzeer, en met des te meer toegene- genheid moeten goedkeuren en prijzen de deugdzame daden, inzonderheid van Talmud Thora, die boven alles gaat ותלמוד תורה כלם en waarop U Ed. zich toelegt met zooveel geldelijke offers en liefde. God beware U Ed. lange jaren en vervulle uwe wenschen, U wijs makende in de Goddelijke Wet, hetwelk 't geluk is van het volk Israël, opdat U Ed. moge zijn een maecenas voor alle geleerde mannen en U zegene met zonen, zooals dit verlangt uw toegenegen boezemvriend (Inhigo Amigo).

El Haham Menasseh ben Israel.

Amsterdam 10 Tamuz 5410 (= ± 20 Juni 1650).

Een twintigtal jaren had de oude Abraham de Pinto zijn Leer-

---

1) In de „Bibl. Esp. Port. Jud.” vindt men den titel geheel afgedrukt; p. 61 bevat de titelopgave der volgende deelen opgedragen aan *J. de Pinto*.